

Doba římská a doba stěhování národů

Roman Age and Migration Period

Čejč (okr. Hodonín) „Bílá hlína“.

Mladší doba římská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.
Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9323744N, 16.9537422E

Během předstihového průzkumu na trase VTL plynovodu Moravia (lokalita 02/12) byly v ploše východně od silnice Čejč–Čejkovice zachyceny dvě zahloubené chaty z doby římské. První z nich měla typický čtvercový půdorys s šesti obvodovými kůly a pochází z ní pouze omezené množství keramického materiálu. Při průzkumu druhé zemnice bylo zjištěno více kůlů tvořících nosnou konstrukci a z výplně bylo získáno velké množství archeologického materiálu. Kromě kolekce keramiky je třeba zdůraznit i početný materiál osteologický, kde některé z kostí nesou stopy po opracování. Z hotových výrobků je možné zmínit kostěný hřeben nebo drobný, rytou výzdobou zdobený závěsek. V dalším, jen několik metrů vzdáleném objektu bylo zjištěno pouze nepatrné množství keramického materiálu, objekt je však zajímavý přítomností strusky. Oba objekty patrně představovaly součást výrobního areálu.

Sídliště pokračovalo i východně od silnice Čejč–Čejkovice, kde byla odkryta další mělká zemnice z doby římské.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

During the rescue excavation in the construction area of the Moravia gas pipeline in “Bílá hlína” field (Hodonín District), three sunken huts and what is probably one production feature from the Roman Period settlement were examined (Fig. 1).

Ivan Čížmář, Michal Přichystal

Obr. 1. Čejč. Zahloubená chata z doby římské. Foto I. Čížmář.

Fig. 1. Čejč. Sunken hut from the Roman Period. Photo by I. Čížmář.

Ivančice (k. ú. Hrubšice, okr. Brno-venkov) „Za Dvorem“, parc. č. 29/3, 281/31–281/33, 281/2.

Doba římská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.
Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0903792N, 16.3071286E

Při záchraném výzkumu polykulturní lokality na okraji obce Hrubšice (místní část Ivančic, viz oddíly Neolit, Doba bronzová) byly objeveny rovněž relikt osídlení z doby římské v podobě obytné struktury. Chatu se bohužel nepodařilo prozkoumat celou, neboť její východní okraj zasahoval za hranici zkoumané plochy, kde hrozilo porušení kabelů nízkého napětí. Šlo o polozemnici o dochovaných rozměrech 5 × 4 m, přičemž hloubka dosahovala 0,7–0,9 m. V rozích stavby a uprostřed západní stěny byly rozpoznány kúlové jámy. Zásyp chaty byl poměrně homogenní a relativně sypký, ve vrstvě těsně nad podlahou se objevila příměs popela. V zásypu bylo značné množství fragmentů keramických nádob a zvířecích kostí. Z jihozápadní strany chata porušila starší osídlení kultury s lineární keramikou (hliník), což se projevilo příměsí staroneolitických střepů v horních vrstvách zásypu chaty. Podrobnější vyhodnocení nálezu situace stále probíhá.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

The multi-period settlement was examined in “Za Dvorem” field during the rescue excavation carried out due to the building of infrastructure for future family houses in Ivančice, cadastral area Hrubšice (Brno-Country District). The sunken hut with predominantly Germanic pottery and animal bones was dated to the Roman Period.

Alžběta Čerevková, Katarína Bučová Čerňavová, Michal Bučo

Javorník (k. ú. Javorník-ves, okr. Jeseník) „V Lánech“ či „Dolní lány“, parc. č. 3475.

Doba římská a doba stěhování národů. Pole, ojedinělý artefakt. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum Jesenicka, p. o., inv. č. H 9090.

Lokalizace: WGS-84 – 50.3915250N, 17.0310922E

V roce 2020 byl proveden nelegální detektorový průzkum na katastru obce Javorník-ves (okr. Jeseník) v trati „V Lánech“ či „Dolní lány“, východně od zástavby města, kde u drobné církevní stavby došlo k nález mince z období římské říše, tzv. suberátu. Tento náhodný nález byl následně předán do Vlastivědného

muzea Jesenicka, p. o. (Growka 2020–2021). Mince je potažena stříbrem a jedná se o napodobeninu denáru – barbarská ražba (Afrika, Kartágo?). Avers je setřelý, možná s podobiznou císaře. Revers je také setřelý, ale lze rozeznat koně na podstavci.

Literatura

Growka, K. 2020–2021: Nález suberátu. *Slezský numismatik* 23–24, 13.

Summary

A Roman coin (the so-called *suberat*) was found during an illegal metal detector survey in 2020 either in “V Lánech” or “Dolní lány” field (Jeseník District). The stray find was then handed over to the Museum of Jeseník Region.

Milan Rychlý

Kobylí (k. ú. Kobylí na Moravě, okr. Břeclav)

„Nivky od močáru“, parc. č. 10003–10008.

Mladší doba římská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -576080.75, -1192703.17; -576138.67, -1192531.75; -576064.56, -1192689.17; -576089.76, -1192554.68

V průběhu roku 2021 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., předstihový výzkum před plánovanou výstavbou VTL plynovodu Moravia v polní trati „Nivky od močáru“ (viz oddíl Doba železná). Část objektů bylo možné na základě získaného materiálu datovat do mladší doby římské. Mimo jiné se jednalo o dvě charakteristické chaty s podlahou zapuštěnou pod úroveň terénu. V jedné z nich byla uložena celá kostra koně (obr. 2). V její blízkosti byl nalezen zdobený kostěný jehlanovitý závěsek. Podobné závěsky bývají označovány za amulety a spojovány s kultem germánského vegetačního boha Donara (Zeman 2001, 129).

Literatura

Zeman, T. 2001: Germánská kostěná a parohová industrie doby římské ve středoevropském barbariku. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* M6, 107–147.

Obr. 2. Kobylí. Kostra koně v chatě. Foto M. Přichystal.

Fig. 2. Kobylí. Horse skeleton in the dwelling. Photo by M. Přichystal.

Summary

The rescue excavation conducted in the “Nivky od močáru” field (Břeclav District) in 2021 yielded a number of settlement features, part of which could be dated to the Late Roman Period. Two of the features are characteristic sunken-floor dwellings. A complete horse skeleton was deposited in one of these and a decorated pyramid-shaped bone pendant was found near the skeleton (Fig. 2).

Michal Přichystal

Kojetín (okr. Přerov)

„U Křenovické lávky“.

Starší doba římská. Sídliště. Průzkum detektorem kovu.

Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V roce 2014 našel Z. Brázda během preventivní detektorové prospekce prováděné na katastru města Kojetína v trati „U Křenovické lávky“ (na starých pozemkových mapách uváděn název „Koráby“) bronzovou sponu s očky ze starší doby římské (obr. 3).

Lokalita je situována na levobřeží říčky Haná, která představuje pravostranný přítok řeky Moravy. Nadmořská výška polohy se pohybuje okolo 197 m.

Nálezem je téměř kompletní exemplář bronzové spony s očky, z níž se nedochovala pouze část vnutí s jehlou. Dochovaná délka spony činí 61,4 mm. Šířka spodní lichoběžníkovitě rozšířené části nožky 15,6 mm. Hmotnost je 10,3 g. Plný zachycovač lichoběžníkového tvaru má ohrnutý spodní okraj. Povrch předmětu je pokryt tmavě zelenou oxidační patinou. Páskový lučičk nese výzdobu v podobě úzkého pásu, který bývá vyplněn krátkými příčnými rýžkami, které u popisovaného exempláře nejsou vzhledem k silné patinaci patrné. Na povrchu nožky je zřetelná puncovaná výzdoba čtyř koncentrických kroužků. Exemplář z Kojetína lze zařadit do III. skupiny podle O. Almgrena (1923, Taf. III: 57–61), přičemž patří k nejmladším variantám spon s očky tzv. vedlejší pruské série, konkrétně k typům A59–60.

Spony tzv. vedlejší pruské série představují germánská oděvní spínadla, která byla dle nápadně velkého množství nálezů s oblibou používána v severovýchodních oblastech barbarika v kultuře wielbarské a ve východní části kultury przeworské i v Pobaltí (Pfeiffer-Frohnert 1998, 128, Abb. 1; Zeman 2017, 96–97).

Nález bronzové spony s očky souvisí se známým sídlištěm ze starší a mladší doby římské na lokalitě, která je ve starší literatuře uváděna jako poloha „Pod Křenovskou lávkou“ (Drechsler 2009, 30–31). Kojetínský exemplář rozšiřuje počet bronzových spon s očky nalezených v posledních letech na území přerovského regionu v souvislosti s preventivní detektorovou prospekci na ohrožených archeologických lokalitách (Schenk 2021; Schenk, Venos 2021).

Literatura

Almgren, O. 1923: *Studien über Nordeuropäische Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte mit Berücksichtigung der provinziäl-römischen und südrussischen Formen*. Mannus-Bibliothek Nr. 32. Leipzig: Verlag von Curt Kabitzsch.

Drechsler, A. 2009: Osídlení katastru města Kojetína v prehistorii a raném středověku. In: F. Řezáč, H. Svačinová, J. Sírek (eds): *Kojetín v proměnách času*. Kojetín: Městské kulturní středisko Kojetín, 19–36.